

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 118/2019-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. apríla 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného Advokátskou kanceláriou VASIL, ŠIMONOVICH & partners, s. r. o., Kuzmányho 29, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Martin Vasil, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tdo 38/2018 a jeho uznesením zo 16. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA]

████████████████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tdo 38/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“) a jeho uznesením zo 16. októbra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ uvádza, že bol rozsudkom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 T 162/2013 z 3. novembra 2016 uznaný vinným z prečinu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 ods. 1 písm. c) a ods. 2 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní jedného roka nepodmienečne (z priloženého rozsudku okresného súdu vyplýva, že uložený trest odňatia slobody bol sťažovateľovi podmienečne odložený na skúšobnú dobu v trvaní dvoch rokov, pozn.). Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 6 To 34/2017 z 12. decembra 2017 tak, že odvolanie sťažovateľa zamietol. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením zo 16. októbra 2018 tak, že dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) odmietol.

3. Sťažovateľ poukazuje tiež na to, že krajský súd vykonal 12. decembra 2017 verejné zasadnutie, na ktorom rozhodol o odvolaní sťažovateľa v neprítomnosti sťažovateľa bez toho, aby boli splnené zákonné podmienky pre takýto postup. Túto skutočnosť sťažovateľ namietal už v dovolaní, v ktorom podrobne uviedol svoju argumentáciu. Sťažovateľ uvádza, že v podaní z 8. decembra 2017 krajskému súdu oznámil, že 11. decembra 2017 má absolvovať lekársku kontrolu a ošetrovanie, z ktorého vyplynie, či bude zdravotne spôsobilý zúčastniť sa verejného zasadnutia 12. decembra 2017. Obhajca sťažovateľa doručil krajskému súdu ospravedlnenie neúčasti sťažovateľa na verejnom

zasadnutí so žiadosťou o jeho odročenie. Prílohou tohto podania bolo potvrdenie [REDACTED] o tom, že nie je spôsobilý absolvovať súdne pojednávanie, „*predmetné potvrdenie neobsahovalo presnú špecifikáciu zdravotných ťažkostí, avšak ako vyplynie z priloženého znaleckého posudku, tieto ani nemohli byť špecifikované v lekárskej správe obvodného lekára, nakoľko rozsah zdravotných ťažkostí sťažovateľa sa mohol zistiť len v rámci odborného onkologického vyšetrenia*“. Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ tvrdí, že zákonné podmienky pre odročenie verejného zasadnutia dostatočne preukázal.

4. Sťažovateľ ďalej uvádza, že predseda senátu sa na verejnom zasadnutí ústne vyjadril, že „*predložené lekárske potvrdenia sťažovateľa nepovažuje za postačujúce a napriek návrhu sťažovateľa na odročenie verejného zasadnutie vo veci konal a rozhodol v jeho neprítomnosti*“. Následne na strane 3 odôvodnenia uznesenia z 12. decembra 2017 krajský súd uviedol, že verejné zasadnutie vykonal v neprítomnosti sťažovateľa z dôvodu, že „*ospravedlnenie obžalovaného s lekársym vyjadrením bolo konajúcemu senátu doručené po skončení verejného zasadnutia. Uvedená skutočnosť však vôbec nezodpovedá skutočnému priebehu verejného zasadnutia zo dňa 12. 12. 2017, v rámci ktorého sa predseda senátu na začiatku verejného zasadnutia explicitným spôsobom vyjadril, že predložené lekárske potvrdenie nie je dôvodom na odročenie veci a verejné zasadnutie sa bude konať v neprítomnosti sťažovateľa ako obžalovaného.*“. Ak by aj senát krajského súdu nemal ospravedlnenie sťažovateľa 12. decembra 2017 k dispozícii, relevantné je, že sťažovateľ svoje podanie doručil krajskému súdu 11. decembra 2017, čo vyplýva z prezenčnej pečiatky podateľne krajského súdu. V tomto smere sťažovateľ poukazuje na právne závery najvyššieho súdu v rozsudku „*sp. zn. 6 Tdo 20/2015 z 29. októbra 2014*“ (správny dátum 28. júla 2015, pozn.), v ktorom uviedol, že «*keby bola podateľňa krajského súdu predložila ospravedlnenie obvineného konajúcemu senátu, pravdepodobne by došlo k odročaniu verejného zasadnutia. Ale strana konania nemôže byť ukrátená na svojich právach v dôsledku nezabezpečenej a zlej organizácie práce na súde.*“

Navyše vo vyššie citovanom súdnom rozhodnutí bol prejednávaný prípad, kedy sa obžalovaný ospravedlnil „*len*“ e - mailovou komunikáciou, a to až v deň konania verejného zasadnutia.».

5. Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že hodnoverným ospravedlnením neúčasti obvineného na verejnom zasadnutí zo zdravotných dôvodov je také, „*ktorého súčasťou je aj vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav obvineného mu neumožňuje zúčastniť sa na tomto úkone bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia jeho zdravotného stavu alebo z dôvodu nebezpečenstva rozšírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby*“. Túto argumentáciu sťažovateľ považuje za „*nesprávnu a rozpornú s ustanoveniami, ako aj princípmi, na ktorých sú položené základy trestného procesu Slovenskej republiky ako demokratického právneho štátu*“. Sťažovateľ uvádza, že zo znaleckého posudku č. 1 z 19. januára 2019, ktorý vypracoval [REDAKOVANÉ], vyplýva, že [REDAKOVANÉ] nebola z odborného hľadiska a z dôvodu technického vybavenia ambulancie schopná presne špecifikovať presnú príčinu vážnych zdravotných komplikácií sťažovateľa, ktoré boli dôvodom jeho neúčasti na verejnom zasadnutí. Z uvedeného dôvodu ani na lekárskom potvrdení nebolo objektívne možné špecifikovať povahu zdravotných komplikácií sťažovateľa. Zo znaleckého posudku totiž vyplýva, že u sťažovateľa bol „*zistený karcinóm prostaty vo vysokom štádiu, pričom vyšetrením celotelového skenu kostí boli potvrdené viacpočetné vzdialené metastázy v kostiach (v priloženom znaleckom posudku na s. 5)*“, z uvedeného dôvodu neúčast' sťažovateľa na verejnom zasadnutí zo zdravotných dôvodov „*možno považovať v plnom rozsahu za odôvodnenú a nevyhnutnú s ohľadom na ochranu života sťažovateľa*“.

6. Na základe tejto argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením zo 16. októbra 2018, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie a prizná mu náhradu trov konania.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo

ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu 15. februára 2019, postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde.

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide

vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

12. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

13. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať aj na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktorý je v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi

a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu zo 16. októbra 2018 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, z dôvodu, že najvyšší súd akceptoval postup krajského súdu, ktorý o jeho odvolaní rozhodol na verejnom zasadnutí v jeho neprítomnosti. Právny záver najvyššieho súdu, podľa ktorého hodnoverným spôsobom nepreukázal svoju neprítomnosť na verejnom zasadnutí krajského súdu, považuje sťažovateľ za arbitrárny.

18. Najvyšší súd napadnutým uznesením zo 16. októbra 2018 odmietol dovolanie sťažovateľa, pričom poukázal na § 120 ods. 2 a § 293 ods. 8 Trestného poriadku a uviedol, že hodnoverným ospravedlnením neúčasti obvineného na verejnom zasadnutí zo zdravotných dôvodov s vyhlásením, že žiada, aby sa verejné zasadnutie uskutočnilo v jeho prítomnosti – ktoré bráni tomu, aby sa uskutočnilo verejné zasadnutie bez obvineného, je *„iba také, ktorého súčasťou je aj vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav obvineného mu neumožňuje zúčastniť sa na tomto úkone bez ohrozenia*

života alebo závažného zhoršenia jeho zdravotného stavu alebo z dôvodu nebezpečenstva rozšírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby“.

19. Následne najvyšší súd poukázal na to, že potvrdenie od lekára, ktoré predložil sťažovateľ, takúto povahu nemá, keďže z neho vyplynulo, že *„nie je zdravotne spôsobilý absolvovať súdne pojednávanie, bez toho aby z neho bolo zároveň zrejmé, že by účasť na verejnom zasadnutí ohrozila jeho život, resp. viedla k závažnému zhoršeniu jeho zdravotného stavu alebo nebezpečenstvu rozšírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby. O povinnosti predložiť takéto (kvalifikované) vyjadrenie ošetrojúceho lekára pritom bol obvinený poučený a nepochybne o tom vedel, čo dokazuje aj to, že v prílohe jeho návrhu na odročenie verejného zasadnutia, ktoré sa malo konať 11. mája 2017, predložil okrem iného vyjadrenie jeho ošetrojúcej lekárky potvrdzujúce, že pre závažné zdravotné problémy nie je schopný zúčastniť sa pojednávania na súde pre riziko zhoršenia jeho zdravotného stavu.*

Z uvedeného vyplýva, že obvinený neospravedlnil svoju neúčasť na verejnom zasadnutí konanom 12. decembra 2017 hodnoverným spôsobom. Krajský súd preto nebol povinný podľa § 293 ods. 8 Tr. por. odročiť verejné zasadnutie a určiť jeho ďalší termín, ale mohol vykonať verejné zasadnutie aj v neprítomnosti obvineného, keďže upovedomenie o ňom mu bolo riadne a včas doručené, bol poučený o možnosti jeho konania bez jeho prítomnosti a obvinený v tom čase nebol vo väzbe ani vo výkone trestu a ani nešlo o trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica prevyšuje desať rokov (§ 293 ods. 5. ods. 6 Tr. por.). Z tohto pohľadu je potom nepodstatné, či konajúci senát mal ospravedlnenie obvineného a jeho návrh na odročenie verejného zasadnutia, ktoré prostredníctvom obhajcu doručil krajskému sudu 11. decembra 2017, v čase konania verejného zasadnutia k dispozícii.

Neuniklo pritom pozornosti dovolacieho súdu, že obvinený v prílohe jeho podania z 8. decembra 2017, v ktorom krajskému súdu oznámil, že 11. decembra 2017 má absolvovať lekársku kontrolu a ošetrovanie a až v nadväznosti na to oznámi, či sa na vytýčený termín verejného zasadnutia dostaví, predložil potvrdenie o jeho pracovnej neschopnosti vystavené ešte 9. mája 2017 z dôvodu zápalu pľúc (diagnóza J18.9), bez toho aby bolo zrejmé, či táto jeho práceneschopnosť stále trvá. Podľa zároveň priloženej lekárskej správy totiž dôvodom neurologickej kontroly, ktorú mal absolvovať 11. decembra 2017, boli bolesti

v krížovej oblasti (diagnóza M54.4), pričom výsledok tohto kontrolného vyšetrenia už súdu následne nepredložil Aj uvedené nasvedčuje tomu, že zo strany obvineného šlo len o procesnú obštrukciu smerujúcu k oddialeniu meritórneho rozhodnutia v predmetnej veci.“.

20. S poukazom na už uvedené neobstojí teda námietka sťažovateľa, že všeobecná lekárka, ktorá mu vystavila potvrdenie, nebola odborne spôsobilá posúdiť povahu zdravotných ťažkostí sťažovateľa. Členovia senátu krajského súdu teda mohli vychádzať len z podkladov, ktoré im predložil sťažovateľ v čase konania verejného zasadnutia, a je zodpovednosťou sťažovateľa, aby svoju neprítomnosť na verejnom zasadnutí ospravedlnil hodnoverne. Vzhľadom na to, že právny záver najvyššieho súdu a krajského súdu v tom, že ospravedlnenie neprítomnosti sťažovateľa na verejnom zasadnutí nebolo v zákonom požadovanej kvalite možno považovať za akceptovateľný, je potom v ďalšom bez právneho významu skúmať, či takéto („nekvalitné“) ospravedlnenie mal krajský súd k dispozícii už pred verejným zasadnutím.

21. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zo 16. októbra 2018 je zrejmé, že najvyšší súd sa vysporiadal s dovolacou námietkou sťažovateľa a aplikujúc § 120 ods. 2 a § 293 ods. 8 Trestného poriadku dospel k záveru, že sťažovateľ predložením špecifikovaného lekárskeho potvrdenia hodnoverne neospravedlnil svoju neprítomnosť na verejnom zasadnutí tak, aby krajský súd bol povinný odročiť verejné zasadnutie a rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v jeho prítomnosti. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia dospel k záveru, že právny záver najvyššieho súdu je logický, rešpektuje účel vo veci aplikovaných právnych noriem – príslušných ustanovení Trestného poriadku. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je dostatočným podkladom pre výrok o odmietnutí dovolania sťažovateľa, preto riadne odôvodnený právny záver najvyššieho súdu nie je možné považovať za ústavne neakceptovateľný.

22. Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

23. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 2019